

Narodziny i historia siatkówki

Historia siatkówki na świecie

Dyscyplinę sportu, którą dzisiaj nazywamy siatkówką wymyślił w 1885 roku William Morgan nauczyciel ze szkoły w miejscowości Holyoke w stanie Massachusetts. Miała to być halowa gra zespołowa na podobieństwo koszykówki, która byłaby jednak mniej męcząca i przeznaczona dla ludzi w średnim wieku, zajmujących się prowadzeniem interesów.

Morgan stworzoną przez siebie dyscyplinę nazwał „mintonette”, jednak widzowie pierwszego turnieju siatkówki, rozegranego w 1896 roku w Springfield, obserwując lot piłki nad siatką, nazwali ją „volleyball” – latająca piłka.

Pierwszy turniej międzynarodowy rozegrany został w 1913 roku w Manilli z udziałem Japonii, Chin i Filipin.

Siatkówka szybko zyskiwała nowych zwolenników w Ameryce i na innych kontynentach. W krótkim czasie w Europie i Azji zaczęły powstawać zespoły siatkarskie. Stopniowo wykształcały się reguły współczesnej siatkówki – od 1918 roku zespoły siatkarskie liczą sześciu graczy, zaś w roku 1920 wprowadzono regułę trzech odbić piłki przez jeden zespół.

W 1947 roku powstała Międzynarodowa Federacja Piłki Siatkowej (FIVB). Jej pierwszym prezydentem został Francuz Paul Libaud. Tę funkcję pełnił do 1984 roku. Na Kongresie FIVB w Los Angeles kierowanie organizacją przekazał Meksykaninowi Rubenowi Acoście, który jest szefem do dzisiaj.

W 1949 roku rozegrane zostały I mistrzostwa świata mężczyzn, a w 1952 I mistrzostwa świata kobiet. W turnieju męskim wygrał ZSRR przed Czechosłowacją i Bułgarią (Polska była piąta), a w kobiecym ZSRR przed Czechosłowacją i Polską.

W igrzyskach olimpijskich siatkówka zadebiutowała w 1964 roku w Tokio. Wśród kobiet zwyciężyła Japonia przed ZSRR i Polską. W turnieju męskim pierwszy był ZSRR, druga Czechosłowacja, a trzecia Japonia. Rok później w Warszawie rozegrano pierwsze zawody o Puchar Świata mężczyzn. Od 1973 roku takie rozgrywki mają kobiety.

Od 1990 roku odbywają się rozgrywki Ligi Światowej. Odpowiednikiem rywalizacji wśród kobiet – jest od 1993 roku Grand Prix.

Zasady i przepisy gry w siatkówkę ulegały wielu zmianom. Obecnie obowiązujące – z zawodnikiem libero i każdą udaną akcją przynoszącą punkt – zostały wprowadzone na jesieni 1998 roku na Kongresie FIVB podczas mistrzostw świata w Japonii.

brochure_vb.jpg

W plebiscycie FIVB na najlepszą siatkarkę dwudziestego wieku została Kubanka Regla Torres, a zawodnikiem Amerykanin Karch Kiraly.

Najlepszym męskim zespołem wybrano Włochy – trzykrotnego mistrza świata z lat 1990-98. Wśród kobiet taki tytuł otrzymały siatkarki japońskie (1960-64).

Najlepszym trenerem męskiego zespołu wybrano Matsudairę Yasutakę (Japonia, 1964-72), a kobiecego – George Eugenio (Kuba, 1990-2000).

a w Polsce ...

Do Polski, podobnie jak do większości krajów europejskich, siatkówka trafiła za pośrednictwem YMCA (Young Men's Christian Association). Pierwszy pokaz miał miejsce w Warszawie w 1919 roku, a rok później w Łodzi rozegrano turniej drużyn szkolnych.

W 1928 roku w Łodzi i Warszawie odbyły się mistrzostwa tych miast, a rok później w stolicy rozegrano pierwsze mistrzostwa Polski. W rywalizacji kobiet zwyciężył AZS Warszawa, a wśród mężczyzn YMCA Łódź.

Przez długie lata siatkówka była bardzo popularna w środowisku akademickim, a najwięcej tytułów mistrzyni i mistrzów Polski zdobył AZS AWF Warszawa.

W okresie międzywojennym polskie kluby utrzymywały liczne kontakty międzynarodowe. W 1923 roku 13 Warszawska Drużyna Harcerska wygrała turniej w Kopenhadze. W 1937 roku reprezentacja Warszawy zwyciężyła w wielkich zawodach krajów bałtyckich. Siatkówka w tym czasie była zrzeszona w Polskim Związku Gier Sportowych. Polski Związek Piłki Siatkowej (PZPS) powstał 30 czerwca 1957 roku, a jego pierwszym prezesem został Eugeniusz Krotkiewski. Wcześniej przy Głównym Komitecie Kultury Fizycznej działała „Sekcja Piłki Siatkowej”.

Obecnie prezesem PZPS jest Janusz Biesiada, wybrany na to stanowisko w styczniu 2001 roku w Warszawie na Walnym Zgromadzeniu Delegatów PZPS.

PZPS organizował wiele siatkarskich imprez. Najważniejszymi były Puchar Świata (1965) i Finał Ligi Światowej (2001). Polska była gospodarzem mistrzostw świata oraz Europy w kategorii kadetek i kadetów oraz junierek i juniorów. Od 11 do 19 sierpnia w Opolu i Wrocławiu grali najlepsi juniorzy świata.

Pierwszy mecz kobieca reprezentacja rozegrała 14 lutego 1948 roku, pokonując w Warszawie Czechosłowację 3:1. Męska reprezentacja zadebiutowała na arenie międzynarodowej 28 lutego 1948 roku przegrywając w Warszawie 2:3 z Czechosłowacją.

W latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych polskie siatkarki należały do najlepszych w świecie. W igrzyskach olimpijskich w Tokio i Meksyku zdobyły brązowe medale.

W Tokio pod kierunkiem trenera Stanisława Poburki grało dziesięć zawodniczek: Jakubowska, Czajkowska, Golimowska, Krupa, Kordaczuk-Wagner, Szcześniewska, Śliwka,

Ledwig, Marko, Abisiak-Rutkowska. W rezerwie pozostały Hermel i Busz. Były one zgłoszone do dwunastoosobowej kadry, lecz na igrzyska nie pojechały.

Cztery lata później trenerem reprezentacji był Benedykt Krysik. Olimpijskie paszporty otrzymały: Jakubowska, Wiecha, Szczesniewska, Czajkowska, Ledwig, Porzec, Żmuda-Chmielnicka, Hermel-Niemczyk, Aszkiełowicz, Marko-Książek, Ostromecka, Krupa.

W I mistrzostwach świata w 1952 roku w Moskwie były drugie, a później jeszcze dwukrotnie zajmowały trzecie miejsce (1956 i 1962). Ostatni raz w mistrzostwach świata Polska grała w 1978 roku i była jedenasta. Cztery razy polskie siatkarki były wicemistrzyniami Europy (1950, 1951, 1963, 1967) oraz czterokrotnie zdobywały brązowe medale (1949, 1955, 1958, 1971).

Mężczyźni pierwszy medal (brązowy) mistrzostw Europy zdobyli w 1967 roku w Stambule. Najlepsze lata polskiej, męskiej siatkówki to okres od 1974 do 1976, kiedy zostali mistrzami świata oraz igrzysk olimpijskich. Trenerem reprezentacji był Hubert Wagner.

Mistrzostwo świata w 1974 roku w Meksyku zdobyli: Rybaczewski, Stefański, Wójtowicz, Skiba, Karbarz, Czaja, Bosek, Gawłowski, Sadalski, Gościński, Zarzycki, Skorek. Dwa lata później w igrzyskach w Montrealu grali: Skorek, Wójtowicz, Łasko, Stefański, Sadalski, Rybaczewski, Bebel, Bosek, Karbarz, Lubiejewski, Zarzycki, Gawłowski.

Męska drużyna siatkarska zanotowała jeszcze cztery olimpijskie występy, jednak nigdy już nie udało jej się stanąć na podium. Polacy zagraли w 1968 roku w Meksyku (5 miejsce), w 1972 roku w Monachium (9), w 1980 roku w Moskwie (4) oraz w 1996 roku w Atlancie (11-12).

Poza trzecim miejscem w Stambule polscy siatkarze jeszcze pięciokrotnie stawali na podium mistrzostw Europy za zajęcie drugich miejsc. Było to w 1975, 1977, 1979, 1981 i 1983 roku.

W mistrzostwach Europy w 1995 roku polscy siatkarze zajęli piąte miejsce. Po sześciu latach przerwy pod wodzą trenera Ryszarda Boska uzyskali awans do finałów mistrzostw Europy w Ostrawie. Na początku lipca 2001 roku Boska na stanowisku trenera reprezentacji zastąpił Waldemar Wspaniały. Na przełomie sierpnia i września narodowy zespół przegrał eliminacje do mistrzostw świata. Zwycięstwa nad Łotwą i Mołdawią nic nie dały. W spotkaniu z Francją nie udało się wygrać ani jednego seta. Polska jednak zagrała w mistrzostwach świata w Argentynie w 2002 roku. Zastąpiła wykluczoną Koreę Południową i zajęła miejsca 9-12.

W mistrzostwach Europy w 2001 roku w Ostrawie w grupie eliminacyjnej nie sprościliśmy Włochom i Jugosłowianom. Później już było znacznie lepiej. Zrewanżowaliśmy się Francuzom za łódzką porażkę. Gdy do tego doszły wygrane nad Niemcami i Węgrami polscy siatkarze znaleźli się w grupie zespołów grających o miejsca 5-8. Wygrana z Bułgarią w ostatnim meczu 3:2 dała piąte miejsce, które zapewniło awans do czempionatu w 2003 roku. Po złoty medal sięgnęła Jugosławia.

Piąte miejsce zostało powtórzone w mistrzostwach Europy w 2003 roku w Niemczech. Rozpoczęło się od zwycięstwa 3:0 nad Grecją, a później było już gorzej. Porażki 1:3 z Rosją, po 2:3 z Bułgarią i Holandią spowodowały, że niewiele brakowało a Polska znalazłaby się

poza ósemką. Zwycięstwo 3:2 nad Serbią i Czarnogórą dało szansę walki o 5. miejsce. Została ona wykorzystana. Wygrana 3:0 w ostatnim spotkaniu nad Holandią tylko w części poprawiła humory kibicom.

Pod koniec września zaczęły nadchodzić wspaniałe wieści z Turcji, gdzie rozgrywane były mistrzostwa Europy kobiet. Polska pokonała po 3:2 Holandię i Bułgarię oraz po 3:1 Czechy i Ukrainę. Porażka 1:3 z Włoszkami nie przeszkodziła w awansie do półfinału. W walce o finał podopieczne Andrzeja Niemczyka wygrały 3:2 z Niemkami, a w decydującym spotkaniu z Turcją zwyciężyły 3:0. Był to pierwszy złoty medal mistrzostw Europy w historii polskiej siatkówki.

Źródło: „80 lat polskiej siatkówki”, Krzysztof Mecner i www.siatka.org